

DR. NIKO DUBOKOVIĆ NADALINI,

KONZERVATOR, POVJESNIK I ARHIVIST

24. listopada o.g. izgubio je otok Hvar, a time i cijela Južna Hrvatska jednu značajnu ličnost, u prvom redu zaštitnika spomenika kulture - dr. Niku Dubokovića - Nadalinija.

Rođen je u Jelsi 25. prosinca 1909. godine u uglednoj obitelji pomoraca. U toj je obitelji već od davnine bila budna živa hrvatska svijest, koju je dr. Niko usisao s majčinim mlijekom i ostao joj vjeran do kraja svog života. Vrlo mnogo je propatio zbog toga, ali je on ostao čvrst i nesavladiv, kao i hridi njegovog otoka. Pravne znanosti završio je u Lausani u Švicarskoj, gdje je i doktorirao na visokoj školi društvenih i političkih znanosti, na temi koja obrađuje Dalmaciju u vrijeme francuske uprave. Doktorska disertacija objavljena mu je na francuskom jeziku.

Poslije drugog svjetskog rata kao službenik u instituciji JAZU radio je u raznim arhivskim ustanovama u Dalmaciji. God. 1950. vraća se u rodni Hvar. Naime te ga je godine Ministarstvo u Zagrebu imenovalo počasnim konzervatorom. Tu on osniva i organizira zaštitu spomeničkog blaga, posebno pisanih spomenika-arhivske građe. Tada započinje njegov novi život. Iako nije bio te struke, to je ustvari bio njegov životni poziv. Njemu se on posvetio do kraja svog života, dajući mu čitavo svoje biće, sav svoj intelektualni potencijal, koji nije bio mali, svu snagu svoje plemenite duše, koja je u životu željela i trudila se da još mnogo više učini, nego što je to moguće u jednom ljudskom životu.

U Hvaru on osniva i organizira zaštitu spomeničkog blaga. Uz podršku i pomoć otočkih vlasti, općine i pojedinaca, utemeljena je nova ustanova, koja je u početku nosila naziv "Historijski arhiv u Hvaru", da bi kasnije i u naslovu, kao i u radu obuhvatila šire područje, pa je stoga promijenila naziv u "Centar za zaštitu kulturne baštine otoka Hvara". Toj je ustanovi dr. Duboković dugo godina bio ravnatelj.

U toj službi u početku je bio sam, a i kasnije je najveći dio tereta padao na njega. Ustanova je imala raznovrsnu namjenu, ali nije imala i sve stručnjake takvih profila. Dr. Duboković to lijepo tumači u svojoj knjizi "Rasprave i članci (Split 1988. str. 5) "... na Hvaru nismo mogli imati više specijaliziranih institucija, te ustanove postoje u obližnjem Splitu. Naša je ustanova mogla, kadgod se za to ukazala potreba zamoliti specijalistu iz tog centra."

Kao predstavnik Historijskog arhiva u Splitu upoznala sam dr. Dubokovića u njegovoj ustanovi, negdje šezdesetih godina. U tom svojstvu i dalje sam s njim kontaktirala. Odmah sam vidjela da je to čovjek visoke kulture, široke interesne sfere, plemenit i europskog ponašanja. Imao je ogromni radni potencijal, kojega je davao svom dušom. Stoga nije mogao shvatiti da svi ljudi nemaju taj njegov žar, a ni njegovu zainteresiranost. Nije mogao vjerovati da mnogo njih svoje djelovanje ograničavaju propisanim radnim vremenom i da su im osobni osjećaji važniji od općih. Takav stav donosio mu je često neugodnosti. Bio je budni i neumorni stražar nad kulturnom baštinom otoka Hvara, kao i nad njegovim autentičnim prirodnim okolišem.

Stanovnicima Hvara želio je dokazati da nisu provincijalci. Želio je da budu svijesni, da je njihov grad to već stoljećima, grad uljudbe i spomenika. Ukazivao je svima na otoku, gdje god je dolazio u kontakt, na vrijednost njihovog kulturnog nasljeđa gradskog, kao i ruralnog. Učio ih je da cijene svaki detalj i da ga sačuvaju, jer sve to svjedoči da i Hvar pripada Zapadu, kao što mu pripada i cijela Hrvatska.

Sve što je prikupljao, čuvao je sa zanosom kao dio hrvatske povijesti. Spašavao je javne i privatne arhive, biblioteke, arheološke predmete na zemlji i pod morem, privatne ostavštine, građevine, slike, kipove, folklornu baštinu, sve što je smatrao iole korisnim. Pokrenuo je i bogatu izdavačku djelatnost unutar Centra. To su "Prilozi povijesti otoka Hvara", "Zapisi o zavičaju", "Bilten", Periodični izvještaji, zatim su tu popisi spomenika, popisi raznih arhiva, monografije, itd. U svim tim izdanjima najveći broj priloga je pisao on sam.

Htio je mnogo više pomoći zaštititi spomenika. No najbolje godine života otišle su brzo, a turizam i novi mentalitet donosili su devastacije sve više, to je ometalo rad dr. Dubokovića, donosilo mu puno bijesa i tuge, jer sve što je on radio, radio je s emocijom. Bolest skupa s djelomičnim slijepilom prikovali su ga već pred više godine za krevet, no on je nastavio s radom, uz tuđu pomoć. Pripremio je tri knjige, zbir njegovih radova i radova njegovih suradnika, koje on s puno topline naziva svojim prijateljima. Dvije su već tiskane, a treća je u tisku, sve u vlastitoj nakladi.

Iz prve knjige "Rasprava i članaka", čiji je on sam autor nabrojiti ćemo samo poglavlja, da barem donekle vidimo bogatu lepezu njegove interesne sfere. To je bila politička povijest i društveni odnosi, kulturna povijest, gospodarska povijest, graditeljska baština, arheologija i povijest antike, onomastika i toponomastika. Teško bolestan, objavljene knjige poslao je i meni. Hvala mu još jednom.

Zadnji su mu dani bili ispunjeni tugom, posebno zbog nemilih događaja koje proživljava njegova domovina. Hrvatskoj su bile upućene i njegove zadnje riječi.

Njegovu korespondenciju, značajan obiteljski arhiv, fotografije, mape vezane za otok, specijalno za Jelsu, itd, stare knjige i stara interesantna izdanja, ordene, povelje i medalje obitelji, sredit će njegova kćer gospođa mr. ph. Lukrecija Duboković-Benković. To su sve vrijedni izvori za proučavanje povijesti otoka Hvara.

Hvala dr. Niki Dubokoviću Nadalinu za sve što je učinio, njegovo će djelo uvijek ostati dragocjeno za proučavanje povijesti otoka Hvara, bisera hrvatskih otoka.

Dr. Danica Božić - Bužančić

UDK 949.713

ISSN 0353-295 X

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
ИНСТИТУТ ХОРВАТСКОЙ ИСТОРИИ

R A D O V I

VOL. 25

Z A G R E B

1992.

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

Izdavač: ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST

UREDNIČKI ODBOR

Branka BOBAN, Zagreb, Mirjana GROSS, Zagreb, Josip LUČIĆ, Zagreb, Marijan MATICKA, Zagreb, Ivan OČAK, Zagreb, Tomislav RAUKAR, Zagreb, Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Josip LUČIĆ, Zagreb

Adresa uredništva: Filozofski fakultet Zagreb - Humanističke i društvene znanosti, Zagreb, Krčka ul. 1

Časopis izlazi jednom godišnje

Izdavanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu R Hrvatske br. 6859/1 od 5. X. 1982. časopis "Radovi" oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda.

Časopis je registriran u Republičkom komitetu za informacije R Hrvatske pod br. UP-547/2-84-1984.